

ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑ

ΑΜ:13330

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Θ.ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

ΔΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΟΥΤΣΟΥΡΑ

ΑΜ:13330

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Θ.ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	4
Εισαγωγή	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
• 1. Ονομασία	7
• 2. Ιστορία	7
○ 2.1 Μυθική εποχή	7
○ 2.2 Η κατάκτηση από τους Μεγαρείς	8
○ 2.3 Ναυμαχία της Σαλαμίνας	9
○ 2.4 Ελληνιστική εποχή	9
○ 2.5 Ρωμαϊκή - Πρωτοβυζαντινή περίοδος (2ος αι. π.Χ. - 7ος αι. μ.Χ.)	10
○ 2.6 9ος αι. - 12ος αι.	10
○ 2.7 13ος αι. - 14ος αι.	10
○ 2.8 15ος αι. - 19ος αι.	11
• 3. Αρχαιολογικά ευρήματα	12
○ 3.1 Μετρολογικό ανάγλυφο της Σαλαμίνας	12
○ 3.2 Ανασκαφή στο σπήλαιο του Ευριπίδη	13
○ 3.3 Πλάκα της Σαλαμίνας	13
• 4. Η σύγχρονη Σαλαμίνα	14
• 5. Δήμος Σαλαμίνας	14
• 6. Αξιοθέατα της Σαλαμίνας	15
• 7. Αθλητισμός	16
• 8. Πληθυσμός	16
• 9. Περιοχές και οικισμοί	17
• 10. Προσωπικότητες	17
○ 10.1 Μυθικά και ιστορικά πρόσωπα	17
○ 10.2 Σύγχρονες προσωπικότητες	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

•	1. Επιχειρησιακό πρόγραμμα	19
ο	1.1 Εισαγωγή	19
•	2. Στρατηγική του Δήμου και αναπτυξιακές προτεραιότητες	19
ο	2.1 Το όραμα και οι πολιτικές επιλογές του Δήμου	20
ο	2.2. Στόχοι και αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμο	22
•	3. Επιχειρησιακός σχεδιασμός	25
ο	3.1 Πλαίσιο σχεδιασμού	25
ο	3.2 Πίνακες Σχεδίων Δράσης ανά Άξονα και Μέτρο	27
•	4. Οικονομικός προγραμματισμός	28
ο	4.1 Μέτρα περιορισμού δαπανών	28
ο	4.2 Προγραμματισμός δράσεων	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

•	Ισολογισμοί	32
•	Ισολογισμός 2011	33
•	Ισολογισμός 2012	34
•	Ισολογισμός 2013	35
	Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Δήμου Σαλαμίνας	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

•	Συμπεράσματα	39
---	--------------	----

	Βιβλιογραφία	42
--	---------------------	----

•	Παράρτημα	43
---	------------------	----

Σαλαμίνα

Η Σαλαμίνα από το δορυφόρο

Γεωγραφία

Αρχιπέλαγος Αιγαίο Πέλαγος

Νησιωτικό σύμπλεγμα Νησιά Αργοσαρωνικού

Έκταση 95 km²

Υψόμετρο 375 m

Υψηλότερη κορυφή Όρος Μαυροβούνι

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Φίλε αναγνώστη, στη παρούσα εργασία που κρατάς στα χέρια σου έγινε μια προσπάθεια να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα του νησιού της Σαλαμίνας προκειμένου να γίνει κατανοητό σε όσο πιο ολοκληρωμένη μορφή γίνεται το μέγεθος του Δήμου με τον οποίο ασχοληθήκαμε. Αν και η εργασία αφορά την ανάπτυξη του δήμου σε οικονομικό κυρίως επίπεδο δεν περιοριστήκαμε μόνο σε αυτό και αναφερθήκαμε και σε ιστορικά στοιχεία προκειμένου να γίνει αντιληπτό από όλους το μέγεθος της ανάπτυξης που μπορεί ένας Δήμος να έχει, βασιζόμενος στα ιστορικά, πολιτιστικά και λαογραφικά στοιχεία που διαθέτει καθώς επίσης στη γεωγραφική θέση, μέγεθος και πληθυσμό που διαθέτει. Επίσης, έγινε μια προσπάθεια να αποτυπωθεί το καλύτερο δυνατό η τοπική πολιτική σκηνή, οι μετέχοντες της οποίας με τη δράση τους επηρεάζουν καταλυτικά την ανάπτυξη ή όχι του δήμου. Τέλος, αναφερθήκαμε και στα λιγοστά στοιχεία που μας διέθεσε ο δήμος (ισολογισμούς), τα οποία αν και είναι σε γενικό πλαίσιο φτωχά μας δίνουν την αδιάψευστη αλήθεια για την τωρινή κατάσταση του δήμου καθώς επίσης γίνονται μάρτυρες και για την ανυπαρξία περεταίρω ρυθμό ανάπτυξης. Είναι πρόδηλο, από την κατάσταση την οποία προκύπτει, ότι η ανάπτυξη που θα μπορούσε να επιτευχθεί τόσο από τις δυνατότητες του Δήμου όσο και από την πολιτική πρωτοβουλία, με βάση τα στοιχεία που παραθέτουμε και τα συμπεράσματα μας, θα ήταν σε θέση να φέρουν το Δήμο σε πολύ καλύτερη κατάσταση από την τωρινή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Σαλαμίνα, γνωστή από την αρχαιότητα και ως Κούλουρη, είναι το μεγαλύτερο νησί του Σαρωνικού Κόλπου και το πιο κοντινό στις ακτές της Αττικής. Βρίσκεται ΒΔ του Σαρωνικού Κόλπου και έναντι του Κόλπου της Ελευσίνας (νοτιοδυτικά του νομού Αττικής). Πρωτεύουσά της είναι η ομώνυμη πόλη. Έχει πληθυσμό 39.220, έκταση 95 τετραγωνικά χιλιόμετρα και είναι το νησί με την μεγαλύτερη πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού στη Ελλάδα. Κατά την θερινή περίοδο ο πληθυσμός της Σαλαμίνας σημειώνει τεράστια αύξηση, καθώς υπολογίζεται κοντά στις 280.000.

Η Σαλαμίνα είναι η πατρίδα του ομηρικού βασιλιά Αίαντα του Τελαμόνιου και του τραγικού ποιητή Ευριπίδη. Έγινε διεθνώς γνωστή από την ομώνυμη Ναυμαχία που συνέβη το 480 π.Χ., ανάμεσα στους Έλληνες και στην Περσική Αυτοκρατορία, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν η νίκη των Ελλήνων και το οριστικό τέλος στα σχέδια των Περσών να εξαπλωθούν στην Ευρώπη. Στην Σαλαμίνα ο μεγάλος νεοέλληνας ποιητής Άγγελος Σικελιανός έμεινε σε ένα σπιτάκι από το 1933 έως το 1950, απέναντι από το Μοναστήρι της Φανερωμένης. Ο θρυλικός αγωνιστής της Ελληνικής Επανάστασης, Γεώργιος Καραϊσκάκης είχε το στρατηγείο του στην παραλία της Σαλαμίνας, προστάτης του ήταν ο Άγιος Δημήτρης γι' αυτό και τελευταία του επιθυμία ήταν να ταφεί στο νησί. Στις ΒΑ. ακτές της νήσου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Ναυστάθμου Σαλαμίνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Γεωγραφία

Αρχιπέλαγος	Αιγαίο Πέλαγος
Νησιωτικό σύμπλεγμα	Νησιά Αργοσαρωνικού
Έκταση	95 km²
Υψόμετρο	375 m
Υψηλότερη κορυφή	Όρος Μαυροβούνι

Χώρα

 [Ελλάδα](#)

Περιφέρεια	Αττικής
Νομός	Αττικής
Πρωτεύουσα	Σαλαμίνα (πόλη)

Δημογραφικά

Πληθυσμός	39.220 (απογραφής 2011)
Πυκνότητα	412,8 /km²

Πρόσθετες πληροφορίες

Ιστοσελίδα	www.salamina.gr
------------	--

1. ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Σύμφωνα με τη μυθολογία, το νησί πήρε την ονομασία του από τη νεράιδα Σαλαμίνα που είχε πατέρα τον θεό Ασωπό, μητέρα την Μετώπη, αδελφή τη νεράιδα Αίγινα και σύζυγό το θεό της θάλασσας Ποσειδώνα. Το όνομα Σαλαμίνης μαρτυρείται ήδη στο ομηρικό έπος (Ιλιάς Β, 557-558) Κατά την αρχαιότητα και σύμφωνα με το ιστορικό γεωγράφο Στράβωνα η Σαλαμίνα ήταν γνωστή με τις ονομασίες Σκιράς (από τον ήρωα Σκίρο), Πιτυούσα (πίτυς = πεύκο) από τα πολλά πεύκα που υπήρχαν και Κυχρεία από τον Κυχρέα, ο οποίος ήταν γιος της νεράιδας Σαλαμίνας . Ο Κυχρέας έγινε ο πρώτος μυθικός βασιλιάς της Σαλαμίνας, όταν την απάλλαξε από έναν φοβερό δράκοντα, που την καταδυνάστευε και λεηλατούσε. Άλλες παραδόσεις συνδέουν το Κυχρέα με ένα ιερό φίδι, όπου βοήθησε τον ελληνικό στόλο κατά τη διάρκεια Ναυμαχίας της Σαλαμίνας, προκαλώντας σύγχυση στα περσικά πλοία. Το νησί είναι επίσης γνωστό ήδη από την αρχαιότητα και με την ονομασία Κούλουρη, που προέρχεται από το ακρωτήριο "Κόλουρις άκρα" (σήμερα Πούντα), στο οποίο ήταν χτισμένη η αρχαία πόλη και το λιμάνι του 4ου αιώνα π.Χ.

Σύμφωνα με τον Σπυρίδωνα Λάμπρο, το όνομα Σαλαμίνα δεν είναι ελληνικό. Το συναντάμε και στην Κύπρο (στην ομώνυμη πόλη-κράτος Σαλαμίνα Κύπρου) την οποία ίδρυσαν άποικοι με αρχηγό τον Τεύκρο. Επίσης, το γεγονός ότι στο νησί συναντάμε την λατρεία του «Δία Επικοίνιου» (Ba-al Shalam), και η θέση του νησιού απέναντι κόλπου ξηράς, γίνεται φανερό ότι έχει σηματική ρίζα και σημαίνει «ειρήνη» και «τόπος ειρήνης».

2. ΙΣΤΟΡΙΑ

2.1 Μυθική εποχή

Στους αρχαιότετους χρόνους το νησί υπήρξε αυτόνομο Μυκηναϊκό βασίλειο με βασιλείς από τον οίκο των Αιακιδών (ο Αιακός ήταν μυθικός βασιλιάς της Αίγινας γιος του Δία και της νεράιδας Αίγινας) . Γνωστός βασιλιάς αυτού του οίκου ήταν ο Τελαμώνας, γιος του Αιακού. Σύμφωνα με τη μυθολογία ο Τελαμώνας έφυγε από την Αίγινα, διότι είχε δολοφονήσει τον ετεροθαλή αδερφό του Φώκο και πήγε στη Σαλαμίνα, όπου νυμφεύτηκε την κόρη του Κυχρέα, Γλαύκη και έγινε βασιλιάς της Σαλαμίνας. Από το γάμο τους δεν απέκτησαν παιδιά . Μετά τον θάνατο της Γλαύκης, ο Τελαμώνας νυμφεύτηκε δύο γυναίκες, την Ερίβοια και την Ησιόνη. Με την πρώτη απέκτησε τον Αίαντα όπου σημαίνει αετός, ενώ με τη δεύτερη τον Τεύκρο .

Στον τρωικό πόλεμο ο Αίαντας έλαβε μέρος με 12 καράβια μαζί με τον Τεύκρο. Μετά το θάνατο του Αίαντα στην Τροία, ο Τεύκρος γύρισε στη Σαλαμίνα, αλλά οργισμένος και θυμωμένος

ο πατέρας του Τελαμώνας τον έδιωξε από το νησί, γιατί δεν εκδικήθηκε το χαμό του αδερφού του και δεν έφερε τα λείψανά του στην πατρίδα του. Ο Τεύκρος με τους συντρόφους του έφτασε με πλοία στις ανατολικές ακτές της Κύπρου, όπου και ίδρυσε πόλη, την οποία και ονόμασε Σαλαμίνα εις μνήμη της γενέτειράς του. Η πόλη αυτή μετέπειτα ονομάστηκε Κωνσταντία και βρίσκεται περίπου στον χώρο της σημερινής κατεχόμενης Αμμοχώστου.

Η αυτονομία της νήσου Σαλαμίνας καταργήθηκε, όταν ο Φιλαίος (ή και Φίλαιος), εγγονός του Αίαντα και γιος του Ευρυσάκη, παρέδωσε το νησί στην κυριαρχία των Αθηναίων. Για την πράξη του αυτή, οι Αθηναίοι τον αναγνώρισαν ως Αθηναίο πολίτη.

2.2 Η κατάκτηση από τους Μεγαρείς

Ευριπίδης

Η Σαλαμίνα ανήκε στους Μεγαρείς, από το 640 π. Χ. έως το 570 π.Χ. Την περίοδο εκείνη ο Αθηναίος νομοθέτης Σόλωνας έγραψε την πολεμική ελεγεία με τίτλο Σαλαμίνις, με απώτερο στόχο να διεγείρει τον πατριωτισμό των συμπολιτών του, ώστε να ανακαταλάβουν το νησί. Τελικά και μετά από εικοσαετή πόλεμο, μεταξύ Αθηναίων και Μεγαρέων, η Σαλαμίνα περιήλθε εκ νέου στην κυριαρχία των Αθηναίων μέχρι το έτος 318 π.Χ.

2.3 Ναυμαχία της Σαλαμίνας

Η ναυμαχία της Σαλαμίνας διεξήχθη στις 22 Σεπτεμβρίου του 480 π.Χ, μεταξύ των αρχαίων ελληνικών πόλεων-κρατών και της Περσικής Αυτοκρατορίας. Αποτέλεσε σημαντική σύγκρουση της δεύτερης περσικής εισβολής στην Ελλάδα, η οποία άρχισε το 480 π.Χ.

Στη μάχη των Θερμοπυλών, η οπισθοφυλακή των Ελλήνων διαλύθηκε, ενώ στη ναυμαχία του Αρτεμισίου οι Έλληνες υπέστησαν βαριές απώλειες και υποχώρησαν μετά την ήττα στις Θερμοπύλες. Αυτό επέτρεψε στους Πέρσες να καταλάβουν τη Βοιωτία και την Αττική. Οι Σύμμαχοι ετοιμάστηκαν να υπερασπιστούν τον Ισθμό της Κορίνθου καθώς ο στόλος αποσύρθηκε στο κοντινό νησί της Σαλαμίνας.

Παρά την αριθμητική υπεροχή του αντιπάλου, ο Θεμιστοκλής έπεισε τους Έλληνες συμμάχους να αντιμετωπίσουν ξανά σε μάχη τον περσικό στόλο, με την ελπίδα ότι η νίκη θα απέτρεπε περαιτέρω θαλάσσιες επιχειρήσεις κατά της Πελοποννήσου. Ο Πέρσες βασιλιάς Ξέρξης Α' ήταν επίσης αποφασισμένος για την τελική σύγκρουση. Ως αποτέλεσμα του τεχνάσματος του Θεμιστοκλή, ο περσικός στόλος έπλευσε για τα Στενά της Σαλαμίνας και προσπάθησε να κλείσει και τις 2 εισόδους. Στον περιορισμένο χώρο των Στενών της Σαλαμίνας οι μεγάλοι αριθμοί των περσικών πλοίων ήταν πρόβλημα, καθώς τα πληρώματά τους δεν μπορούσαν να πολεμήσουν με ελιγμούς. Αξιοποιώντας την ευκαιρία, ο ελληνικός στόλος διαμορφώθηκε σε μια γραμμή και πέτυχε σημαντική νίκη, καταστρέφοντας 300 περσικά πλοία.

Ως αποτέλεσμα ο Ξέρξης υποχώρησε στην Ασία με το μεγαλύτερο μέρος του στρατού του και, τον επόμενο χρόνο, τα απομεινάρια του περσικού στρατού ηττήθηκαν αποφασιστικά στη μάχη των Πλαταιών. Οι μάχες στη Σαλαμίνα και στις Πλαταιές σηματοδότησαν την αρχή της νέας φάσης των Ελληνο-Περσικών Πολέμων - οι ελληνικές πόλεις άρχισαν την αντεπίθεση. Μερικοί ιστορικοί πιστεύουν ότι σε περίπτωση περσικής νίκης θα σταματούσε η ανάπτυξη της Αρχαίας Ελλάδας, καθώς και του δυτικού πολιτισμού, και οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι η Σαλαμίνα ήταν μια από τις πιο σημαντικές μάχες στην ανθρώπινη ιστορία.

2.4 Ελληνιστική εποχή

Το 318 π.Χ., η Σαλαμίνα καταλήφθηκε από τους Μακεδόνες και συγκεκριμένα από τον Κάσσανδρο, έναν από τους επιγόνους του Μ. Αλεξάνδρου. Αρκετά χρόνια αργότερα, το 229 π.Χ., ο αρχηγός της Αχαϊκής Συμπολιτείας, Άρατος, την παρέδωσε εκ νέου στους Αθηναίους. Από τότε η Σαλαμίνα ακολούθησε, κατά κανόνα, την τύχη της Αθήνας και της υπόλοιπης Ελλάδας σ' όλες της φάσεις της πολυκύμαντης ιστορίας της (ρωμαϊκοί χρόνοι, βυζαντινή περίοδος, Φραγκοκρατία, Τουρκοκρατία).

2.5 Ρωμαϊκή - Πρωτοβυζαντινή περίοδος (2ος αι. π.Χ. - 7ος αι. μ.Χ.)

Σύμφωνα με τον περιηγητή της αρχαιότητας, Πausανία, στην εποχή του (τέλη του 2ου μ.Χ. αι.) η αρχαία πόλη της Σαλαμίνας (σημερινά Αμπελάκια) είχε εγκαταλειφθεί καθόσον ο ίδιος διαπίστωσε ερείπια στην Αγορά της. Οι κάτοικοι που την εγκατέλειψαν, εγκαταστάθηκαν σ' άλλα σημεία του νησιού. Από τα υπάρχοντα αρχαιολογικά στοιχεία της Σαλαμίνας, τεκμαίρεται η ύπαρξη δύο οικισμών κατά τη διάρκεια αυτής της χιλιετίας: ενός στη νότια πλευρά εκεί, όπου σήμερα ευρίσκεται το χωριό Αιάντειο και ενός άλλου στη βόρεια πλευρά στη θέση, όπου είναι η σημερινή πόλη της Σαλαμίνας. Αξιομνημόνευτο είναι το γεγονός ότι, επί εποχής Ιουστινιανού (527-565), η Σαλαμίνα κατατασσόταν μεταξύ των πόλεων της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

2.6 9ος αι. - 12ος αι.

Χαρακτηριστικό στοιχείο αυτής της περιόδου αποτελεί, όχι μόνο για τη Σαλαμίνα αλλά και για όλο τον ελλαδικό χώρο, η ύπαρξη «τοπικών δυναμικών αρχόντων - γαιοκτημόνων, που εκμεταλλεύονταν τη γη, δημιουργώντας τοπικούς χώρους εξουσίας, η οποία είτε τους αποδόθηκε με αυτοκρατορική παραχώρηση (πρόνοιες), είτε οι ίδιοι την οικειοποιήθηκαν με άλλο τρόπο».

2.7 13ος αι. - 14ος αι.

Μετά το τέλος της Δ' Σταυροφορίας (1202-1204) και την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους, η Σαλαμίνα περιήλθε στην κυριαρχία των Βενετών και το έτος 1294 παραδόθηκε από το Γκυ Β' ντε λα Ρος στον άρχοντα της Ευβοίας, τον Βονιφάτιο από τη Βερόνα. Στην περίοδο εκείνη ανάγεται το κτίσιμο του αρχικού ναού της Παναγίας Φανερωμένης. Στη συνέχεια, και κατά τη διάρκεια του 14ου αιώνα, η Σαλαμίνα περιήλθε διαδοχικά στην κυριαρχία των Καταλανών (1311), της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (1319), των Καταλανών εκ νέου (1350) και του Φλωρεντινού οίκου των Ατσαγιόλι (1388). Στα τέλη του 14ου αιώνα αποικίστηκε από Αρβανίτες.

2.8 15ος αι. - 19ος αι.

Το Μοναστήρι της Παναγίας Φανερωμένης

Λίγα χρόνια μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τον Μωάμεθ Β΄ (1453), οι Τούρκοι κυριεύσαν τη Σαλαμίνα (1462). Επί Τουρκοκρατίας, η κοινωνική και οικονομική ζωή ατόνησε στη Σαλαμίνα, που αποκαλείται έκτοτε Κούλουρη. Τα ιστορικά στοιχεία για τα πρώτα διακόσια χρόνια αυτής της περιόδου (1450-1650) είναι ελάχιστα έως ανύπαρκτα. Στα μέσα του 17ου αιώνα επισκέφθηκαν τη Σαλαμίνα δύο σημαντικές προσωπικότητες. Το 1640 ο Μεγαρίτης θεοσεβής Λάμπρος Κανέλλος (μετέπειτα Όσιος Λαυρέντιος), ο οποίος το 1682 επανίδρυσε, ή κατ' άλλους ανακαίνισε, το καθολικό της Μονής Φανερωμένης και το 1674 ο Άγγλος πρόξενος Τζίν Σιρόντ (Jean Siraud). Ο τελευταίος, σε σχετική έκθεσή του, έγραφε: «Επάνω στο νησί υπάρχουν τρία χωριά: το ένα ονομαζόμενο Κούλουρη (σημερινή πόλη Σαλαμίνας), το άλλο Μητρόπολη (πρόκειται περί του Αιαντείου) και το Αμπελάκι. Σ' όλο το νησί δεν υπάρχουν παρά εξακόσιες ψυχές, εν μέρει Έλληνες εν μέρει Αρβανίτες». Λίγα χρόνια αργότερα, το 1688, ο ελληνικός πληθυσμός της νήσου ενισχύθηκε με την αναγκαστική μετακίνηση αθηναϊκών οικογενειών από την Αθήνα προς τη Σαλαμίνα, λόγω της παρουσίας σ' ολόκληρη την Αττική των Ενετών με επικεφαλής το Φραγκίσκο Μοροζίνη. Η μετακίνηση αυτή έδωσε πνοή ανάπτυξης και προόδου στο νησί, δημιουργώντας κατ' αυτό τον τρόπο τις προϋποθέσεις για τη συμμετοχή της Σαλαμίνας στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα εκείνης της εποχής. Μιας εποχής, όπου οι δραστηριότητες του νεοελληνικού διαφωτισμού οδήγησαν στην πνευματική αφύπνιση του ελληνικού γένους, που είχε ως αποτέλεσμα την Επανάσταση του 1821 και την απελευθέρωση των Ελλήνων από τον οθωμανικό ζυγό. Απόρροια αυτής της ανάπτυξης ήταν η Σαλαμίνα, κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, να διαθέτει αρκετά μικρά πλοίαρια. Πολλά απ' αυτά έλαβαν μέρος στην Ελληνική επανάσταση του 1769-1770, που εκδηλώθηκε μετά από υποκίνηση των Ρώσων και έμεινε γνωστή στην ιστορία ως Ορλωφικά. Παρ' όλη την ατυχή έκβαση των Ορλωφικών, ο ατρόμητος αγωνιστής εκείνης της περιόδου Μητρομάρας συνέχισε μόνος του τον αγώνα της ανεξαρτησίας και το Φεβρουάριο του 1771 ύψωσε στη Σαλαμίνα τη ρωσική σημαία της επανάστασης.

Στην πρόιμη και ατελέσφορη αυτή προσπάθεια αποτίναξης του οθωμανικού ζυγού, το μοναδικό επίτευγμα ήταν η καταστροφή του τουρκικού στόλου στο Τσεσμέ (1770) από το ρωσικό ναυτικό, γεγονός που ανάγκασε τους Οθωμανούς να υπογράψουν το 1774 τη συνθήκη του Κιουτσούκ - Καϊναρτζή.

3. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Στη Σαλαμίνα έχει εντοπιστεί πλήθος αρχαιολογικών ευρημάτων που αποτελούν δείγμα της ένδοξης ιστορίας του νησιού. Το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Σαλαμίνας περιλαμβάνει εκθέματα από τους οικισμούς και τα νεκροταφεία της προϊστορικής περιόδου, όπως και κεραμικά ευρήματα από τη γεωμετρική έως και την πρωτοβυζαντινή περίοδο. Επίσης στο μουσείο εκτίθενται το Μετρολογικό ανάγλυφο της Σαλαμίνας, μαρμάρινα επιτύμβια ανάγλυφα του 4ου κυρίως αιώνα, πλούσιο εποπτικό υλικό και τα εκθέματα που σχετίζονται με την ιστορία της πόλης, όπως ψηφισματικά ανάγλυφα και σχεδιαστικές αναπαραστάσεις της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας.

Σημείο στο οποίο βρέθηκε το ανάγλυφο

3.1 Μετρολογικό ανάγλυφο της Σαλαμίνας

Είναι ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα στο νησί. Η πλάκα με το ανάγλυφο ως το 1985 βρισκόταν εντοιχισμένη στο ξωκλήσι του Αγίου Δημητρίου στη θέση Περιβόλια της Σαλαμίνας και είναι φτιαγμένη από σκληρό πωρόλιθο. Τα ανθρώπινα μέλη που απεικονίζονται παριστάνουν μετρικές μονάδες που δια φωτίζουν ως προς την εφαρμογή των κανόνων της μετρολογικής κλίμακας στην αρχαία πολεοδομία και αρχιτεκτονική. Στο σωζόμενο τμήμα του ανάγλυφου της Σαλαμίνας απεικονίζονται για πρώτη φορά τα περισσότερα από τα γνωστά μέτρα μήκους της αρχαιότητας: οργιά, πήχης, σπιθαμή, κανόνας και πόδι.

3.2 Ανασκαφή στο σπήλαιο του Ευριπίδη

Στην μεγάλη ανασκαφή στο σπήλαιο του Ευριπίδη από τον επίκουρο καθηγητή Προϊστορικής αρχαιολογίας Κ. Γιάννη Λώλο την χρονική περίοδο 1994-1997, βρέθηκαν αντικείμενα που αποδεικνύουν την χρήση του σπηλαίου κατά τη διάρκεια των εξής 5 περιόδων: Νεώτερη Νεολιθική, Ύστερη Μυκηναϊκή, Κλασική, Ρωμαϊκή εποχή και Φραγκοκρατία. Μεταξύ των ευρημάτων αναφέρονται κοσμήματα, νομίσματα, αντικείμενα θρησκευτικής λατρείας, μια σιδερένια αιχμή και ένα τμήμα σκάφους με το όνομα του Ευριπίδη στην εξωτερική του πλευρά. Τα ευρήματα των ανασκαφών καθώς και φιλολογικές πληροφορίες σε κείμενα του Φιλοχόρου, του Σατύρου, του Ανώνυμου Συντάκτη του Βίου του Ευριπίδη και του Aulus Gellius έχουν οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το σπήλαιο της Σαλαμίνας ήταν το ησυχαστήριο του Ευριπίδη. Μάλιστα θεωρείται πιθανό ότι ο μεγάλος τραγικός επεξεργάστηκε την τραγωδία του Ιππόλυτος στο σπήλαιο της Σαλαμίνας.

3.3 Πλάκα της Σαλαμίνας

Ένας ελληνικός άβακας γνωστός και ως Πλάκα της Σαλαμίνας βρέθηκε στην Σαλαμίνα το 1846, Ο Άβακας είναι η πρώτη σοβαρή προσπάθεια του ανθρώπου για να δημιουργήσει ένα εργαλείο υπολογισμού. Θεωρείται ο πρόγονος του υπολογιστή και βοηθούσε τον χρήστη του να θυμάται τους υπολογισμούς του. Ήταν δηλαδή ένα είδος επέκτασης της ανθρώπινης μνήμης. Χρονολογείται γύρω στο 3000 π.χ. και υπολογίζεται ότι είναι ο αρχαιότερος που βρέθηκε μέχρι σήμερα. Αρχικά θεωρήθηκε ότι ήταν ένα επιτραπέζιο παιχνίδι. Είναι κατασκευασμένος πάνω σε μια πλάκα, με διαστάσεις 149 εκ. μήκος, 75 εκ. πλάτος και 4,5 εκ. πάχος. Η πλάκα περιέχει λευκή άμμο και διαιρείται σε δύο τμήματα από ένα μεγάλο διαχωριστικό που υπάρχει στη μέση. Το επάνω τμήμα απαρτίζεται από 5 παράλληλες γραμμές, εξίσου χωρισμένες από μια κάθετη γραμμή, και ένα ημικύκλιο στο σημείο τομής της κατώτερης παράλληλης γραμμής με την κάθετη. Στο δεύτερο τμήμα υπάρχει άλλη μια ομάδα από 11 παράλληλες γραμμές, που επίσης τέμνονται σε δύο τμήματα από μια γραμμή αλλά το ημικύκλιο βρίσκεται αυτή τη φορά στην κορυφή της τομής. Η τρίτη, η έκτη και ένατη από αυτές τις γραμμές σημειώνονται με ένα σταυρό στο σημείο τομής με την κάθετη γραμμή.

4. Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑ

Η Σαλαμίνα σήμερα έχει την μεγαλύτερη πυκνότητα πληθυσμού απ' όλα τα νησιά της Ελλάδας. Αυτό οφείλεται στην μικρή απόσταση που έχει από την Αθήνα και τον Πειραιά. Στο κεντρικό λιμάνι - Πορθμείο των Παλουκίων Σαλαμίνας λειτουργεί εικοσιτετράωρη ακτοπλοϊκή σύνδεση με το Πέραμα και απευθείας σύνδεση με το λιμάνι του Πειραιά. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για την επιβατική κίνηση στα λιμάνια της Ευρώπης, το 2008 και το 2009, τα Παλούκια της Σαλαμίνας βρίσκονται στη δεύτερη θέση της λίστας και το Πέραμα στην τρίτη θέση, καθώς την ακτοπλοϊκή γραμμή χρησιμοποίησαν 13 εκατομμύρια επιβάτες, τόσο το 2008, όσο και το 2009. Ακτοπλοϊκώς συνδέεται επίσης και με την Νέα Πέραμο από το λιμάνι που βρίσκεται κοντά στο μοναστήρι της Παναγίας Φανερωμένης. Το κέντρο του νησιού διαθέτει για τον επισκέπτη όλα όσα χρειάζεται μια σύγχρονη πόλη. Την θερινή περίοδο δέχεται χιλιάδες επισκέπτες κυρίως από τον Πειραιά και τις γύρω περιοχές για μονοήμερες εκδρομές ως και πολυήμερες διακοπές. Για μπάνιο προσφέρονται οι περιοχές Ψιλή άμμος, Περιστερία, Αιάντειο, Κανάκια, Σελήνια, Σατερλί, Ρέστη, Ηλιακή, Βασιλικά, Αγ. Γιώργης κ.α.

5. Ο ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Το νησί της Σαλαμίνας χωριζόταν αρχικά σε δύο δήμους, τον δήμο Σαλαμίνας που ιδρύθηκε το 1835 (30.962 κ.) και τον δήμο Αμπελακίων που ιδρύθηκε το 1998 (7.060 κ.). Οι δύο δήμοι

διατηρήθηκαν μέχρι τον Νοέμβριο του 2010 οπότε συγκρότησαν τον ενιαίο Δήμο Σαλαμίνας, όπως προβλέπεται από το νόμο Καλλικράτης, για την τοπική αυτοδιοίκηση.

6. ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Τα αξιοθέατα του νησιού περιλαμβάνουν κυρίως θρησκευτικά μνημεία, όπως το Μοναστήρι της Παναγίας Φανερωμένης, και μερικά ανοιχτά θέατρα όπως το Ευριπίδειο θέατρο.

Κτήριο	Έτος κατασκευής	Τοποθεσία
Μοναστήρι Φανερωμένης	17ος αιώνας	Φανερωμένη (είναι αγιογραφημένη από τον Γεώργιο Μάρκου, από το Άργος και περιλαμβάνει 3.500 μορφές. Εκεί βρίσκεται και ο τάφος του οπλαρχηγού Γιάννη Γκούρα).
Εκκλησία Αγίου Γεωργίου	1450	Άγιος Γεώργιος
Ευριπίδειο θέατρο	1993	στα προάστια της πόλης της Σαλαμίνας (στο λόφο Πατρίς)
Εκκλησία Παναγίας Ελευθερώτριας	1998	Λόφος Πατρίς
Εκκλησία Αγίου Δημητρίου	1806	πόλη Σαλαμίνας (περιλαμβάνοντας αγιογραφίες του Π. Λεμπέση και τον τάφο του Καραϊσκάκη, άμβωνα και δεσποτικό του Γιαννούλη Χαλεπά)
Σπήλαιο Ευριπίδη	450 π.Χ.	Περιστέρια
Οικία Άγγελου Σικελιανού	1878	Φανερωμένη. Ο Άγγελος Σικελιανός έζησε εκεί (σταδιακά) από τον Αύγουστο του 1933 έως το Μάρτιο του 1950.
Ο Πέτρινος Φάρος	1901	στο ακρωτήριο Κόγχη, πλησίον του οικισμού "Περιστέρια"
Η προτομή του Γεωργίου Καραϊσκάκη	1927	στο κέντρο της πόλης, στην περιοχή Βουρκάρι
Οι Ανεμόμυλοι	18 αιώνας	στα προάστια της πόλης (στο λόφο Αγίου Νικολάου απέναντι από το λόφο Πατρίς)
Ξωκλήσι του προφήτη Ηλία	20ος αιώνας	πόλη Σαλαμίνας (στον πέτρινο λόφο του προφήτη Ηλία, απέναντι από το λόφο Πατρίς)
Παρεκκλήσι Αγίου Γρηγορίου	12ος αιώνας	Ψιλή Άμμος
Το μικρό πέτρινο θεατράκι	1990	Σελήνια
Το νέο Δημαρχιακό Μέγαρο Σαλαμίνας	2000	πόλη Σαλαμίνας
Το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου των Λεμονίων	17ος αιώνας	στη νότια Σαλαμίνα (κοντά στα Κανάκια)
Το παρεκκλήσι του Αγίου Ιωάννη του Καλυβίτη	10ος αιώνας	στη νότια Σαλαμίνα, εντός πευκόφυτου δάσους κοντά στην περιοχή των Κανακίων. Το πρώτο εκκλησάκι που φτιάχτηκε πάνω στο νησί.
Το Μουσείο Λαογραφίας και Τέχνης της Σαλαμίνας	2000	στεγάζεται στο Δημαρχείο Σαλαμίνας
Το Αρχοντικό της Οικογένειας Γαλέου	19ος αιώνας	πόλη Σαλαμίνας
Εκκλησία Αγίου Μηνά (Μητρόπολη Σαλαμίνας)	1869	πόλη Σαλαμίνας (περιλαμβάνει αγιογραφίες του Αθανασίου Σούτσου, ο άμβωνας και το δεσποτικό είναι του Γιαννούλη Χαλεπά)
Δημαρχείο Αμπελακίων	1999	Αμπελάκια
Αρχαία πόλη Σαλαμίνας	5ος-2 ^{ος} π.Χ.	Αμπελάκια (αρχαίες λιμενικές εγκαταστάσεις, οικίες, τμήμα τείχους

	αιώνας	
Αρχαιολογικό μουσείο	1826	πόλη Σαλαμίνας . Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και στέγαζε το 1ο δημοτικό σχολείο Σαλαμίνας μέχρι το 1981 που παραχωρήθηκε στο Υπουργείο Πολιτισμού και σήμερα στεγάζει το Αρχαιολογικό μουσείο.

7. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Στο ποδόσφαιρο η Σαλαμίνα εκπροσωπείται από τέσσερις ποδοσφαιρικούς συλλόγους, τον Αίαντα, τον Αμπελακιακό, την Α.Ε.Σαλαμίνας και τους Σαλαμινομάχους. Ο Αίας Σαλαμίνας ιδρύθηκε στις 17 Φεβρουαρίου 1931 και αγωνίζεται στο τοπικό πρωτάθλημα. Έχει ως έδρα το Δημοτικό στάδιο Σαλαμίνας και Σύμβολο της είναι ο ήρωας της μυθολογίας Αίας ο Τελαμώνιος, από τον οποίο πήρε και το όνομά της. Η καλύτερη φάση της ομάδας εντοπίζεται από το τέλος της δεκαετίας του 50' ως και τις αρχές του 70' καθώς αγωνιζόταν στην Β' Εθνική κατηγορία ποδοσφαίρου. Οι Σύλλογοι Αμπελακιακός, Α.Ε Σαλαμίνας και Σαλαμινομάχοι είναι ερασιτεχνικές ομάδες ποδοσφαίρου με έδρα την Σαλαμίνα και αγωνίζονται στην Α' Κατηγορία Πειραιά.

Ο Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Σαλαμίνας έχει διακρίσεις στην την Κωπηλασία. Ο Γυμναστικός Ναυτικός Όμιλος "Σαλαμίνα" και ο Ναυτικός Όμιλος Γιάλας Σαλαμίνας ο Αγ. Νικόλαος δραστηριοποιούνται με επιτυχία και διακρίσεις στο Κανόε καγιάκ. Η Ολυμπία Βιέννη με την Γεωργία Παπαδημητρίου το 1990 κατέκτησαν το Ασημένιο Μετάλλιο στο Διπλό Νεανίδων του 56ου Πανελληνίου Πρωταθλήματος στον Λαγκαδά. Ο Λευτέρης με τον Γιώργο Κόνσολα κατέκτησαν την 4ή Θέση στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα U23 του 2009 το οποίο διεξήχθη στο Racice της Τσεχίας. Ενώ το 2011 Ο Λευτέρης Κόνσολας με τον Παναγιώτη Μαγδανή κατέκτησαν το Ασημένιο Μετάλλιο στο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα στην Φιλιπούπολη της Βουλγαρίας.^[17] Ο Ναυτικός Όμιλος Βουρκαρίου Σαλαμίνας (NOBS) www.nobs.gr δραστηριοποιείται στην Ιστιοπλοΐα και διοργανώνει κάθε χρόνο τον αγώνα ιστιοπλοΐας ανοιχτής θαλάσσης "Κύπελλο Ναυμαχίας Σαλαμίνας" προς τιμή των Σαλαμινομάχων. Το 2013 διοργάνωσε στην Σαλαμίνα το Πανελλήνιο Πρωτάθλημα Ιστιοπλοΐας LASER RDL ανδρών - εφήβων με μεγάλη επιτυχία.

Η Σαλαμίνα διαθέτει επίσης ομάδες Μπάσκετ, Βόλεϊ, Χάντμπολ, και Πινγκ πονγκ από τον Αθλητικό Όμιλο Σαλαμίνας Τελαμών, και ομάδα Τέννις από τον Όμιλο Αντισφαίρισης Σαλαμίνας.

8. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Χρονολογία Πληθυσμός Σαλαμίνας Πληθυσμός Πρωτεύουσας

1981	25.215	5.143
1991	27.582	6.316
2001	37.091	24.446
2011	39.220	25.370

9. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

- Σαλαμίνα
- Αμπελάκια
- Παλούκια
- Άγιος Γεώργιος (Νησί)
- Άγιος Γεώργιος (οικισμός)
- Αιάντειο (πρώην Μούλκι)
- Δημήτραι
- Μπατσι
- Σελήνια
- Άνω Βασιλικά
- Βασιλικά
- Στενό
- Ξένο
- Ψιλή Άμμος
- Ηλιακή
- Ζορμπαλά
- Κανάκια
- Περιστερία
- Σατερλί
- Κολόνες
- Κυνοσούρα
- Πέραν
- Ρέστη
- Μπλε Λιμάνι
- Άγιος Ιωάννης
- Μικρό Ντοροτό
- Μεγάλο Ντοροτό
- Αγία Παρασκευή
- Άγιος Αθανάσιος
- Νάτο
- Κανάκια (Οικισμός)
- Νήσος Κανάκια
- Κακή Βίγλα
- Ρεβυθούσα (νησί)

10. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ

10.1 Μυθικά και ιστορικά πρόσωπα

- Αίας, μυθικός βασιλιάς της Σαλαμίνας
- Τελαμόνας, βασιλιάς του νησιού, πατέρας του Αίαντα και του Τεύκρου
- Τεύκρος, ετεροθαλής αδελφός του Αίαντα, ιδρυτής της Σαλαμίνας της Κύπρου
- Κυχρέας, πρώτος βασιλιάς της Σαλαμίνας
- Ευριπίδης (480 π.Χ. - 406 π.Χ.), τραγικός ποιητής

10.2 Σύγχρονες προσωπικότητες

- Πολυχρόνης Λεμπέσης (1848-1913), ζωγράφος της Σχολής του Μονάχου.

- Θεόδωρος Δ. Πάγκαλος (1878-1952), στρατηγός, βουλευτής, υπουργός, πρόεδρος της Κυβέρνησης και δικτάτορας.
- Άγγελος Σικελιανός (1884-1951), νεοέλληνας ποιητής, έζησε στη Σαλαμίνα από το 1933 έως 1950 με την σύζυγό του Άννα, σε ένα σπιτάκι απέναντι από το Μοναστήρι της Παναγίας Φανερωμένης, όπου σήμερα είναι Μουσείο.

Όπως είδαμε πιο πάνω ο πληθυσμός της Σαλαμίνας αυξάνεται με σταθερό ρυθμό και με χρονικές περιόδους που δείχνουν κάποια ραγδαία άνοδο ανάλογα την δεκαετία. Αυτό δημιουργεί εκτός από ανάπτυξη και την υποχρέωση του Δήμου να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες που προκύπτουν αφού πλέον έχει να διαχειριστεί νέο κατοικημένες περιοχές. Και μοιραία πρέπει εκτός του αναγκαίου εκσυγχρονισμού να υπάρχει και η ανάλογη ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη του Δήμου (μηχανήματα, εξοπλισμός).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1.1 Εισαγωγή

Ο Δήμος σύμφωνα με τους με τους κανονισμούς των ΟΤΑ, είναι υποχρεωμένος να καταθέτει ανά περιόδους επιχειρησιακά προγράμματα που να δείχνουν τις τροποποιήσεις – βελτιώσεις που ο Δήμος θα κάνει για να καλύψει τις προβλεπόμενες ανάγκες αλλά και να καθορίσει μέσω αυτών και την πορεία ανάπτυξης που επιθυμεί.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα του Δήμου Σαλαμίνας, ύστερα από έρευνα που κάναμε, καταρτίζονται συνήθως ανά τετραετία και αφορούν, υποτίθεται, τις θέσεις και το όραμα των συνδυασμών που μόλις ανέλαβαν σε σχέση με τις στρατηγικές ανάπτυξης του Δήμου. Το επιχειρησιακό σχέδιο πρέπει να εναρμονίζει το πολιτικό όραμα και τα οικονομικά στοιχεία του Δήμου, έτσι ώστε να βγαίνει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Πάντοτε σεβόμενοι τις προεκλογικές δεσμεύσεις. Αντ' αυτού τα περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα που έχουν κατατεθεί στο Δήμο Σαλαμίνας, δυστυχώς αναλώνονται σε γενικόλογα που ούτε τον τεχνικό χαρακτήρα έχουν αλλά ούτε και το πολιτικό όραμα που υπάρχει στα προεκλογικά προγράμματα. Ενώ θα έπρεπε από τις υπηρεσίες του Δήμου να ζητούνται λύσεις σε συγκεκριμένες προτάσεις εν τούτοις ζητούνται προτάσεις. Όπως θα δούμε και παρακάτω σε ένα παράδειγμα που θα παραθέσουμε, η διαφορά μεταξύ του επιχειρησιακού προγράμματος και του προεκλογικού όσον αφορά την ανάπτυξη του Δήμου είναι τεράστια. Το συγκεκριμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα που θα παραθέσουμε, είμαστε αναγκασμένοι να το σχολιάσουμε λόγω ότι έληξε η χρονική διάρκεια του.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2011-2014

2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Στις 12.10.2011 συνεδρίασε η Διεπιστημονική Ομάδα Έργου με σκοπό την παράδοση του διορθωμένου, πλέον, τεύχους «*Στρατηγικού Σχεδίου*» του ΕΠ Δήμου Σαλαμίνας προς την Εκτελεστική Επιτροπή. Με την υπ' αριθμ. 368/2011 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου εγκρίνεται το Στρατηγικό Σχέδιο και στις 26.10.2011 δημοσιοποιείται για Διαβούλευση, μέχρι τις 10.11.2011,

με καταχώρηση του στην ιστοσελίδα του Δήμου, (www.salamina.gr), προκειμένου να υποβληθούν στο διάστημα αυτό προτάσεις, εγγράφως ή ηλεκτρονικά.

Στη συνέχεια επεξεργάστηκαν οι προτάσεις των υπηρεσιών, των συμβουλίων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου, οι αποφάσεις των νομικών προσώπων του δήμου (υπ' αριθμ. 38/2011 απόφαση ΝΠΔΔ Α.ΚΟΙ.ΠΟ.Π. σχετικά με την προώθηση μιας σειράς δράσεων σχετικών με τις αρμοδιότητες του ΝΠΔΔ και υπ' αριθμ. 63/14-11-2011 έγγραφο της Σχολικής Επιτροπής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης) καθώς και οι προτάσεις που προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης και συντάχθηκε το Σχέδιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν προηγούμενα, επιβεβαιώθηκαν η προτεινόμενη Στρατηγική του Δήμου καθώς και οι Αναπτυξιακές Προτεραιότητες για τα έτη 2012 – 2014 και πιο συγκεκριμένα το όραμα και οι πολιτικές επιλογές.

Παρατηρήσεις που έγιναν κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης στα κείμενα του Στρατηγικού Σχεδίου, κυρίως στο Κεφάλαιο 2 που αφορά την Περιγραφή και αξιολόγηση της περιοχής του Δήμου ανά θεματικό τομέα, ενσωματώθηκαν στο Στρατηγικό Σχέδιο. Τροποποιήσεις, μερικώς, προκύπτουν στους Στόχους, οι οποίοι ομαδοποιούνται σε Μέτρα και εντάσσονται σε Άξονες Προτεραιότητας.

Το παρόν τεύχος, περιλαμβάνει:

- το Κεφάλαιο 4: Στρατηγική του Δήμου και Αναπτυξιακές Προτεραιότητες, έτσι όπως διορθώνεται και
- το Κεφάλαιο 5: Επιχειρησιακό Σχέδιο.

Μετά τη συζήτηση στο Δημοτικό Συμβούλιο και την ψήφιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και του οικονομικού προγραμματισμού, θα γίνουν οι όποιες διορθώσεις προκύψουν σύμφωνα με τις αποφάσεις του Δ.Σ. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο θα αναρτηθεί στο διαδικτυακό τόπο του Δήμου, μετά τον έλεγχο νομιμότητας των διαδικασιών κατάρτισης από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής.

2.1 Το όραμα και οι πολιτικές επιλογές του Δήμου

Ο Δήμος Σαλαμίνας, όπως αποτυπώνεται και πρόγραμμα της διοίκησης, βρίσκεται ενώπιον μιας μεγάλης πρόκλησης τόσο σε αυτοδιοικητικό επίπεδο λόγω της νέας διοικητικής δομής του Καλλικράτη όσο και ευρύτερα δεδομένης της διατύπωσης, αυτήν την περίοδο, προτάσεων στρατηγικού χαρακτήρα με την Αναθεώρηση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας (ΡΣΑ) - Αττικής. Μέσω της διοικητικής αναδιοργάνωσης και της συνένωσης με τα Αμπελάκια, ο νέος Δήμος καλείται τόσο να ανταποκριθεί στις νέες αρμοδιότητες του βελτιώνοντας την διοικητική του ικανότητα όσο και να αναβαθμίσει τις παρεχόμενες στον πολίτη υπηρεσίες, Επιπλέον, προς αυτήν

την κατεύθυνση θα πρέπει να προωθήσει την οικονομική του αναδιάρθρωση για την εξασφάλιση της βιώσιμη αναπτυξιακά πορείας του.

Παράλληλα, προς την κατεύθυνση του στρατηγικού σχεδιασμού με την αναθεώρηση του ΡΣΑ, η Σαλαμίνα θα πρέπει να αξιοποιήσει τις **ευκαιρίες** που της δίνονται μέσα από τους άξονες πολιτικής που προτείνει το νέο ΡΣΑ:

□ ανάδειξη Σαρωνικού Κόλπου ως πεδίου σύνδεσης επιμέρους τόπων ιδιαίτερης ιστορικής και πολιτιστικής αναφοράς, οι οποίοι συγκροτούν ένα νοητό τρίγωνο που διαγράφεται ανάμεσα στον αρχαιολογικό χώρο του Σουνίου, τον Φαληρικό Όρμο, τη Σαλαμίνα, την Αίγινα και την Αρχαία Επίδαυρο.

□ ένταξη Σαλαμίνας στο «Πρόγραμμα για την προστασία και ανάδειξη των αξιόλογων οικισμών και συνόλων με τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά που εντοπίζονται στο νησιωτικό τμήμα της περιφέρειας» (Σαλαμίνα, στον Πόρο, στα Μέθανα, στην Τροιζηνία, στις Σπέτσες, στην Ύδρα και σε όλους τους οικισμούς των Κυθήρων) κ.ά.

Βασική επιδίωξη του Δήμου είναι:

«Η ανάδειξη του ρόλου της Σαλαμίνας ως σημαντικού – ιστορικού τόπου της Νησιωτικής Αττικής και του Αργοσαρωνικού, μέσω της ανάπτυξης μεγάλης εμβέλειας δραστηριοτήτων πολιτισμού, μέσω της προσφοράς ουσιαστικού και ποιοτικού έργου προς όφελος όλων των κατοίκων της και μέσω της συγκρότησης και λειτουργίας της ως σύγχρονου και βιώσιμου αυτοδιοικητικού οργανισμού»

Οι **βασικές πολιτικές επιλογές**, μέσω των οποίων θα επιδιωχθεί η υλοποίηση του οράματος είναι:

- Η θεμελίωση, ισχυροποίηση, οργάνωση και λειτουργία της ως διευρυμένου ΟΤΑ.
- Η οργάνωση των υπηρεσιών για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων με την αξιοποίηση όλου του ανθρώπινου δυναμικού της και με την χρήση των νέων τεχνολογιών για την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες.
- Η συνεργασία με την β' βάρθια Αυτοδιοίκηση σε θέματα υποδομών και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Η προώθηση ευρωπαϊκών συνεργασιών, με ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων και σύναψη συμφωνιών συνεργασίας σε διοικητικό και οικονομικό επίπεδο.

Όσον αφορά στους **αναπτυξιακούς τομείς** στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα, αυτοί είναι:

- Η βελτίωση και επέκταση των περιβαλλοντικών και μεταφορικών υποδομών που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις της ολοκληρωμένης ανάπτυξης του Δήμου.

- Η ενδυνάμωση των δραστηριοτήτων πολιτισμού, με έμφαση στην προβολή της Ναυμαχίας ως κορυφαίου ιστορικά γεγονότος παγκόσμια προβολής ενισχύοντας και την ευρύτερη υπερτοπική θεώρηση του νησιού.
- Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης.
- Η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος με την ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού.
- Η κοινωνική μέριμνα με έμφαση στην στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων και κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων πολιτών.

Τα εργαλεία που θα αξιοποιήσει ο Δήμος για να εφαρμόσει τις επιλογές του είναι:

- Οι θεσμικές δυνατότητες που προσφέρει ο Ν. 3852/2010 (“Καλλικράτης”), σε σχέση με τη διοικητική ενοποίηση και την ανασυγκρότηση των υπηρεσιών.
- Η αξιοποίηση, στον βαθμό που αναλογεί στους ΟΤΑ α’ βαθμού, των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων που προσφέρει το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για την περίοδο 2007-2013.
- Οι προβλέψεις του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής και οι δυνατότητες που προσφέρει το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Γεωργικό Ταμείο.
- Η συστηματική εφαρμογή διαδικασιών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του.
- Οι προτεραιότητες που θέτει το υπό αναθεώρηση ΡΣΑ ως προς τους άξονες πολιτικής και αφορούν μια σειρά σημαντικά ζητήματα οργάνωσης του οικιστικού δικτύου, ιεράρχησης τεχνικών έργων υποδομής (ολοκλήρωση πολεοδομικού σχεδιασμού, βελτίωση έργων ύδρευσης, αποχέτευσης κ.ά.) και αφορούν την Σαλαμίνα.

2.2. Στόχοι και αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου

Στα κεφάλαια που προηγήθηκαν προσδιορίστηκαν τα κρίσιμα ζητήματα, δηλαδή τα σημαντικότερα προβλήματα σε όλους τους τομείς αρμοδιοτήτων του Δήμου Σαλαμίνας. Για κάθε ένα από αυτά τα ζητήματα προσδιορίζονται στη συνέχεια οι στόχοι, στους οποίους θα πρέπει να εστιάσει ο Δήμος προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή του και να υλοποιήσει το όραμά του. Στη συνέχεια οι στόχοι ομαδοποιούνται σε Μέτρα, τα οποία εν συνεχεία εντάσσονται σε Άξονες Προτεραιότητας.

Βάσει του οράματος και των πολιτικών επιλογών της Διοίκησης του Δήμου οι αναπτυξιακές του προτεραιότητες για το επόμενο διάστημα (2012-2014) είναι:

ΑΞΟΝΑΣ 1:

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ 2:

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΑΞΟΝΑΣ 3:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ 4:

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Αναλυτικότερα, σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας, εντάσσονται τα ακόλουθα Μέτρα και στόχοι:

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΜΕΤΡΑ ΣΤΟΧΟΙ

1.1 Προστασία και βιώσιμη

1. Προστασία και ανάδειξη των περιαστικών ορεινών όγκων του νησιού.
2. Προστασία και οικολογική διαχείριση προστατευόμενων φυσικών περιοχών και τοπίων φυσικού κάλλους.
3. Προστασία και διαχείριση γεωργικής γης ως οικολογικού πόρου.
4. Περιορισμός της θαλάσσιας ρύπανσης των υψηλών φόρτων βιομηχανικών δραστηριοτήτων (πετρελαιοειδή, υδροβολή) αλλά και του πορθμείου.
5. Προστασία και αποκατάσταση του εκτεταμένου και περιβαλλοντικά επιβαρυσμένου παραλιακού μετώπου του νησιού.
6. Εξοικονόμηση Υδάτινων Πόρων.
7. Παροχή πόσιμου και καθαρού νερού σε όλους τους κατοίκους.

1.2 Επέκταση και βελτίωση περιβαλλοντικών υποδομών

1. Περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των στερεών αποβλήτων.
2. Άμεση και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του ζητήματος της αποχέτευσης των ακαθάρτων στις σημαντικότερες, οικιστικά, περιοχές.
3. Βελτίωση αντιπλημμυρικής προστασίας.
4. Εξοικονόμηση ενέργειας για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

1.3 Ανάπλαση αστικών περιοχών.

1. Ανάπτυξη και βελτίωση των κοινόχρηστων χώρων (πλατείες, παιδικές χαρές, χώροι πρασίνου κλπ).

2. Ανάδειξη των παραλιακών μετώπων (περιοχή από Κατάστημα έως Αγ. Νικόλαο).

1.4 Επέκταση και βελτίωση μεταφορών και συγκοινωνιών.

1. Βελτίωση της προσπελασιμότητας, του τοπικού οδικού δικτύου, των συνθηκών κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων και της στάθμευσης.

1.5 Βελτίωση του συστήματος πολεοδομικού σχεδιασμού.

1. Επιτάχυνση και ολοκλήρωση πολεοδομικού σχεδιασμού.

ΑΞΟΝΑΣ 2:ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΜΕΤΡΑ ΣΤΟΧΟΙ

2.1. Αναβάθμιση του ρόλου του Δήμου στους τομείς Πολιτισμού - Αθλητισμού

1. Ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων του νησιού ως διεθνούς εμβέλειας με κύριο άξονα πολιτικών παρέμβασης και προβολής την Ναυμαχία της Σαλαμίνας και τον χώρο τον Τύμβο των Σαλαμινομάχων.

2. Βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων και της κοινωνικής συνοχής, μέσω ολοκληρωμένων αθλητικών και πολιτιστικών προγραμμάτων και ενίσχυσης των υποδομών.

2.2. Ενίσχυση και αναβάθμιση των κοινωνικών πολιτικών.

1. Βελτίωση υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας.
2. Ένταξη μεταναστών.

2.3 Βελτίωση και ενίσχυση των υποδομών εκπαίδευσης.

1. Επίλυση των προβλημάτων λειτουργίας των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΑΞΟΝΑΣ 3: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕΤΡΑ ΣΤΟΧΟΙ

3.1 Υποστήριξη και ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης.

1. Ενίσχυση της απασχόλησης.
2. Η διαφοροποίηση της τουριστικής ταυτότητας του νησιού και του τουριστικού προϊόντος.
3. Στήριξη του πρωτογενή τομέα με έμφαση στην αλιεία

ΑΞΟΝΑΣ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΤΡΑ ΣΤΟΧΟΙ

4.1. Βελτίωση της οργάνωσης, των εσωτερικών διαδικασιών λειτουργίας και διοίκησης και των κτιριακών υποδομών.

1. Εφαρμογή της νέας οργανωτικής δομής και βελτίωση των εσωτερικών διαδικασιών λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου.
2. Ανάπτυξη διαδικασιών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης των δραστηριοτήτων των υπηρεσιών.
3. Λειτουργική αναβάθμιση των δημοτικών κτιριακών Υποδομών.

4.2. Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου.

1. Ανάπτυξη και βελτίωση των συστημάτων διοίκησης του ανθρώπινου δυναμικού και των προσόντων του.

4.3. Αξιοποίηση των ΤΠΕ και προώθηση της ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

1. Βελτίωση της λειτουργίας των παρεχόμενων υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης των πολιτών.
2. Προώθηση και εφαρμογή της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στο Δήμο Σαλαμίνας.

4.4. Βιώσιμη οικονομική διαχείριση και λειτουργία.

1. Διασφάλιση και βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του Δήμου Σαλαμίνας.

3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

3.1 Πλαίσιο σχεδιασμού

Τα Σχέδια Δράσης, έχουν άμεση αναφορά στους Στόχους που προσδιόρισε το Στρατηγικό Σχέδιο και στους οποίους εστιάζει ο Δήμος προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή του και το όραμά του. Τα Σχέδια Δράσης αφορούν ενέργειες, νέες λειτουργίες, σχέδια, μελέτες και έργα που είτε έχει προγραμματιστεί είτε προτείνεται η υλοποίησή τους για την επίτευξη των Στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Ενδεικτικά:

Ενέργεια είναι π.χ. η «Κήρυξη των σημαντικότερων τοπίων φυσικού κάλλους».

Λειτουργία είναι π.χ. τα «Δημοτικά Ιατρεία» που προτείνονται στις Δημοτικές Κοινότητες και η οποία αποτελεί νέα προτεινόμενη για το Δήμο.

Σχέδιο είναι π.χ. το «Σχέδιο παρεμβάσεων στο παραλιακό μέτωπο της Σαλαμίνας».

Τα Σχέδια Δράσης έγινε προσπάθεια να είναι όσο το δυνατόν περιορισμένα ως προς τον αριθμό τους. Καταρτίστηκαν Σχέδια Δράσης που περιλαμβάνουν ένα φυσικό αντικείμενο, όπως το

παράδειγμα που αναφέρθηκε προηγούμενα για την ενέργεια της κήρυξης των τοπίων φυσικού κάλλους, και τα οποία είναι ολιγάριθμα. Η πλειοψηφία των Σχεδίων Δράσης περιλαμβάνει περισσότερα από ένα φυσικά αντικείμενα, τα οποία κρίνονται ομοειδή για την επίτευξη ενός στόχου. Έτσι, π.χ., το Σχέδιο Δράσης «Βελτίωση της αποκομιδής απορριμμάτων και καθαριότητας» περιλαμβάνει μελέτη οργάνωσης, προμήθειες εξοπλισμού και εργασίες που δεν εκτελούνται με ίδια μέσα.

Εισροές για την κατάρτιση των Σχεδίων Δράσης αποτέλεσαν το Τεχνικό Πρόγραμμα και ο Προϋπολογισμός του Δήμου για το 2011 (βαθμός υλοποίησης και αξιολόγηση των παραμέτρων που ικανοποιήθηκαν ή όχι για την επίτευξη της υλοποίησης), το Πρόγραμμα και ο Προϋπολογισμός των Νομικών Προσώπων του Δήμου για το ίδιο έτος και με τα ίδια κριτήρια, το Πρόγραμμα Αποκατάστασης Οικονομικής Λειτουργίας Δήμου Σαλαμίνας, οι νέες προτάσεις που κατατέθηκαν κατά τη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης και αξιολογήθηκαν ως προς την αναγκαιότητά τους, αλλά και την ωριμότητα καθώς και το οικονομικό τους βάρος.

Επισημαίνεται ειδικότερα, ότι η κατάρτιση των Σχεδίων Δράσης πήρε πολύ σοβαρά υπόψη τη δύσκολη οικονομική κατάσταση του Δήμου σε συνδυασμό με τη γενικότερη οικονομική κρίση στη χώρα. Έτσι έγινε προσπάθεια:

- να περιοριστεί η ανάγκη δημοτικών πόρων για επενδύσεις (μελέτες – έργα – προμήθειες παγίων στοιχείων), χωρίς αυτό να είναι απόλυτα κατορθωτό (π.χ. δεν είναι δυνατό να είναι μηδενικοί),
- να δοθεί το βάρος σε επενδύσεις για τις οποίες οι πόροι προέρχονται από εθνικές και κοινοτικές πηγές χρηματοδότησης (συγχρηματοδοτούμενα),
- να περιοριστούν στο απολύτως αναγκαίο επίπεδο, εργασίες υψηλού κόστους και επαναλαμβανόμενες κάθε έτος που μπορούν να αντικατασταθούν με την προμήθεια εξοπλισμού,
- να προωθηθούν επενδύσεις που είναι δυνατό να χρηματοδοτηθούν είτε με τον ορθότερο προγραμματισμό και διαχείριση ανταποδοτικών πόρων (αποχέτευση ακαθάρτων, καθαριότητα), είτε με την αξιοποίηση πετυχημένων μεθόδων που εφαρμόστηκαν σε κρίσιμες δράσεις και τη γενίκευσή τους σε όλο το φάσμα των ομοίων δράσεων (προεispραξη μέρους της εισφοράς σε χρήμα για την προώθηση των Πολεοδομικών Μελετών Επέκτασης Σχεδίου Πόλης και των Πράξεων Εφαρμογής).

Επίσης επισημαίνεται, ότι δεν καταρτίστηκε Σχέδιο Δράσης για την πρόσληψη νέου προσωπικού, αν και κατά τη διαδικασία κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου η ανάγκη αυτή αναδείχθηκε με ιδιαίτερη έμφαση, κυρίως για να υπάρξει η δυνατότητα εφαρμογής του νέου Ο.Ε.Υ. και ανταπόκρισης του Δήμου στις νέες αρμοδιότητες που αναλαμβάνει στο πλαίσιο του Ν. 3852/2010 «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ». Τονίζεται εδώ, η άμεση προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στην εκπόνηση Οργανωτικής Μελέτης για τις Υπηρεσίες προκειμένου να μην δημιουργηθεί αδιέξοδο

στην ανταπόκριση του Δήμου σε σχέση με τις υποχρεώσεις του προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Τέλος, διευκρινίζονται οι εξής παραδοχές που έγιναν κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού κατ' έτος. Στο 1ο έτος συμπεριλήφθηκαν δαπάνες επενδύσεων που προκύπτουν από συμβάσεις με τρίτους που δεν έχουν νομικό πρόβλημα. Αντίθετα, δαπάνες επενδύσεων που προκύπτουν από συμβάσεις με τρίτους που αντιμετωπίζουν νομικά προβλήματα συμπεριλήφθηκαν στο 3^ο έτος. Οι δαπάνες για τον Α.Π. 4 έγινε προσπάθεια να ισοκατανεμηθούν και στα τρία έτη, δίνοντας προτεραιότητα σε ορισμένες για το 1ο και 2ο έτος (π.χ. μηχανοργάνωση) και αφήνοντας για το 2ο και 3ο κάποιες με υψηλό κόστος (π.χ. νέες κτιριακές εγκαταστάσεις).

Οι επενδύσεις που συγχρηματοδοτούνται περιλήφθηκαν, κυρίως, στα δύο πρώτα έτη. Οι επενδύσεις που στηρίζονται στην αξιοποίηση των ανταποδοτικών πόρων ή άλλων μηχανισμών χρηματοδότησης κατανέμονται στα έτη ανάλογα του βαθμού αναγκαιότητας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του αντικειμένου τους (π.χ. μέρος της δαπάνης του εξοπλισμού για την καθαριότητα περιλαμβάνεται στο 1ο έτος προκειμένου να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας στα δύο επόμενα, ενώ οι δαπάνες για τις μελέτες επέκτασης του σχεδίου πόλης ισοκατανέμονται).

3.2 Πίνακες Σχεδίων Δράσης ανά Άξονα και Μέτρο

Σε αυτό το κεφάλαιο παρατίθενται οι αναλυτικοί Πίνακες Σχεδίων Δράσης όπως διατυπώθηκαν ανά θεματικό άξονα και Μέτρο, σύμφωνα και με τις προδιαγραφές και οδηγίες που καθορίζονται από τον επικαιροποιημένο Οδηγό Κατάρτισης Ε.Π. της ΕΕΤΑΑ.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται ορισμένα συγκεντρωτικά οικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από την κατάρτιση των Σχεδίων Δράσης, τα οποία θα αποτυπωθούν σε Πίνακες μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης και των αποφάσεων επί του Επιχειρησιακού Σχεδίου προκειμένου να ενταχθούν στο τελικό τεύχος για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου.

1. Η υλοποίηση του Ε.Π. ανέρχεται σε **74.516.746** ευρώ, συνολικά και για τα τρία έτη.

2. Η κατανομή σε Πηγές Χρηματοδότησης έχει ως εξής:

- Εθνικοί και κοινοτικοί πόροι (συγχρηματοδοτούμενα): **56.773.938** ευρώ ή **76,18%** επί του συνολικού.
- Δημοτικοί πόροι: **14.977.808** ευρώ ή **20,09%** επί του συνολικού.
- Επιχορηγήσεις (κρατικές, άλλων φορέων, κλπ.): **2.705.000** ευρώ ή **3,63%** επί του συνολικού.

3. Οι Δημοτικοί πόροι περιλαμβάνουν:

- Ανταποδοτικούς πόρους: **2.422.000** ευρώ ή **16,17%** επί των συνολικών.
- Πόρους από εισφορά σε χρήμα για τις περιοχές εντάξεων: **6.665.947** ευρώ ή **44,50%** επί των συνολικών.

- Πόρους από άλλες πηγές: **5.889.861** ευρώ ή **39,32%** επί των συνολικών.

4. Η κατανομή του Προϋπολογισμού του Ε.Π. κατ' έτος έχει ως εξής:

- 1ο έτος – 2012: **25.827.617** ευρώ
- 2ο έτος – 2013: **23.984.199** ευρώ
- 3ο έτος – 2014: **22.808.930** ευρώ

5. Η κατανομή του Προϋπολογισμού κατά Άξονα Προτεραιότητας έχει ως εξής:

- Α.Π. 1 : **66.274.746** ευρώ
- Α.Π. 2 : **7.418.000** ευρώ
- Α.Π. 3 : **65.000** ευρώ
- Α.Π. 4 : **759.000** ευρώ

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ο οικονομικός προγραμματισμός του Ε.Π. στηρίζεται στο πρόγραμμα αποκατάστασης της οικονομικής λειτουργίας του Δήμου Σαλαμίνας, για την εφαρμογή του οποίου καθοριστικός παράγοντας είναι η αναχρηματοδότηση των ήδη υφιστάμενων δανείων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων καθώς και άλλα μέτρα που ήδη έχει λάβει και θα συνεχίσει να λαμβάνει η Δημοτική Αρχή.

Με βάση την αξιολόγηση της πορείας εσόδων – εξόδων του Δήμου, προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Ως προς τα έσοδα:

- Συνεχής μείωση των εσόδων των ΚΑΠ
- Ανυπαρξία εσόδων για έργα π.χ. συνεχώς μειούμενη ΣΑΤΑ
- Χαμηλά έσοδα λόγω ύφεσης

Ως προς τα έξοδα:

- Ο Δήμος δεν παρουσιάζει υψηλό κόστος δαπανών μισθοδοσίας
- Ο Δήμος επιβαρύνεται κάθε χρόνο με μεγάλο ποσοστό από πληρωμές προηγούμενων ετών (έργα, μελέτες, προμήθειες)

4.1 Μέτρα περιορισμού δαπανών

Για να μπορέσει ο Δήμος να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και να αναπτύξει ένα επενδυτικό πρόγραμμα έργων και υπηρεσιών, θα επιδιώξει την ύπαρξη μιας αρμονικής σχέσης μεταξύ των εσόδων του και των δαπανών που αφορούν στην κάλυψη των λειτουργικών του αναγκών.

Ο Δήμος έχει λάβει και θα συνεχίσει να λαμβάνει τα κάτωθι μέτρα για τον περιορισμό των δαπανών:

1. Δαπάνες μισθοδοσίας

Οι δαπάνες μισθοδοσίας αφορούν δύο κατηγορίες:

A. Αυτές που καλύπτονται από ανταποδοτικά έσοδα (πχ καθαριότητα) και

B. Αυτές που πρέπει να καλύπτονται από τους ΚΑΠ. Η δημιουργία της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής και η πληρωμή δημοτικών υπαλλήλων από αυτή θα εξασφαλίσει την ορθότητα και πιστότητα των καταβολών.

Οι δαπάνες μισθοδοσίας θα περιορισθούν με:

- αποχωρήσεις εργαζομένων για συνταξιοδότηση. Τα επόμενα τρία (3) χρόνια αναμένεται να συνταξιοδοτηθούν περίπου 35 μόνιμοι και αορίστου χρόνου εργαζόμενοι με χρηματοοικονομικό όφελος 475.000€ ετησίως και θα φθάσει στο τέλος των τριών ετών στα 875.000€. Το κόστος των αποζημιώσεων έχει προβλεφθεί ήδη στο κόστος μισθοδοσίας.
- Οικονομίες κλίμακας λόγω των συγχωνεύσεων των νομικών προσώπων.

2. Δαπάνες χρεολυσίων

Το συνολικό ετήσιο ποσό (τοκοχρεολύσια) που πρέπει ο Δήμος να καταβάλει ανέρχεται στο ποσό των 1.832.666,45€. Σε περίπτωση που υπαχθεί στη ρύθμιση ο Δήμος θα έχει όφελος από τη μείωση των ετήσιων τοκοχρεολυσίων της τάξεως των 681818,81€.

3. Μισθώματα

Ο Δήμος εκμισθώνει κτιριακές εγκαταστάσεις για την κάλυψη αναγκών του. Το μηνιαίο κόστος των ενοικίων ανέρχεται σε ποσό 21.362,09€ και το ετήσιο σε ποσό 256345,08€. Ο Δήμος έχει ήδη ξεκινήσει διαδικασίες για μείωση του συνόλου των ενοικίων τουλάχιστον κατά 20% ενώ προσπαθεί να αξιοποιήσει και την δημοτική περιουσία και να φτάσει σε ένα πόσο κοντά στις 202.512,61€.

4. Συντηρήσεις

Αρχικά προβλέπεται αύξηση των δαπανών λόγω παλαιότητας, εξοπλισμού, υπολογίζεται όμως μια σταδιακή μείωση των δαπανών συντήρησης, η οποία θα προέλθει μεταξύ άλλων και από τμηματική ανανέωση του εξοπλισμού.

5. Καύσιμα

Το ετήσιο κόστος προμήθειας καυσίμων και λιπαντικών για την κίνηση των μεταφορικών μέσων, των απορριματοφόρων και των λοιπών μηχανημάτων του Δήμου είναι αρκετά υψηλό. Παρότι η τάση στις τιμές των καυσίμων είναι συνεχώς αυξητική, ο Δήμος με την παρακολούθηση της κατανάλωσης ανά όχημα και την σωστή πολιτική διαδρομών, που έχουν ως απόρροια τη μείωση της κατανάλωσης, έχει ήδη επιφέρει μείωση του κόστους σε ύψος 20%.

6. Αναλώσιμα

Το κόστος των αναλώσιμων θα μειωθεί αισθητά με την τήρηση φυσικής και λογιστικής αποθήκης στον Δήμο. Η τάξη, το νοικοκύρεμα και η λογιστική αποτύπωση των αποθεμάτων που βρίσκονται στην «αποθήκη» του Δήμου, περιορίζει την σπατάλη και οδηγεί σε αισθητή μείωση του λειτουργικού κόστους.

7. Επιχορηγήσεις σε Νομικά Πρόσωπα

Ο Δήμος προχώρησε ήδη με την εφαρμογή του Καλλικράτη σε συγχώνευση και κατάργηση Νομικών Προσώπων περιορίζοντας σημαντικά τις δαπάνες του.

4.2 Προγραμματισμός δράσεων

Για να μπορέσει ο Δήμος να ανταποκριθεί στο ρόλο του για την εξυπηρέτηση των πολιτών και την ανάπτυξη του νησιού, υιοθετεί τις ακόλουθες δράσεις:

- Λήψη σημαντικών μέτρων για αποφυγή δημιουργίας ελλείμματος στη χρήση 2011 καθώς και στις επόμενες.
- Μείωση επιχορηγήσεων σε ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ
- Πραγματοποίηση έργων και επενδύσεων κυρίως μέσω χρηματοδοτήσεων (ΕΣΠΑ, ΣΑΤΑ)
- Αναδιάρθρωση των δανειακών υποχρεώσεων μέσω της επιμήκυνσης του χρόνου αποπληρωμής.
- Αύξηση των εσόδων και ένταση των προσπαθειών για είσπραξη παλαιών οφειλών
- Μείωση δαπανών που αφορούν στα καύσιμα με ορθολογική διαχείριση και παρακολούθηση της τροφοδοσίας των υπηρεσιακών αυτοκινήτων και των δρομολογίων τους.
- Μείωση δαπανών, η οποία θα προέλθει από την μηχανογράφηση και τήρηση της λογιστικής.
- Αύξηση των εσόδων που αφορούν στην αξιοποίηση της υφιστάμενης Δημοτικής

περιουσίας με πλήρη καταγραφή της και διαμόρφωση διαφορετικών σεναρίων.

- Συνεχής παρακολούθηση των δαπανών και πιστή τήρηση του προϋπολογισμού μέσω μηχανογραφικών εργαλείων.

Όπως είδαμε παραπάνω και κρίνοντας εκ του αποτελέσματος το συγκεκριμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα πέτυχε μόνο στον τομέα της συνένωσης των δήμων όπου αυτό ήταν αναπόφευκτο, οπουδήποτε αλλού παρατηρούμε αν όχι αποτυχία μεγάλες αποκλίσεις. Αν και το επιχειρησιακό πρόγραμμα στο μεγαλύτερο μέρος του ήταν εφαρμόσιμο μόνο και μόνο λόγω του χαρακτήρα του Δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

Οι τρεις απολογισμοί που παραθέτουμε παραπάνω είναι ένα μικρό δείγμα ποσοτικά, αλλά ποιοτικά ικανό να μας αποδείξει ότι αυτά που αναφέραμε στην εργασία όσο αφορά τον προγραμματισμό και την ποιοτική διαχείριση των εσόδων εξόδων του δήμου είναι ορθά και συγκεκριμένα χωρίς να μπορούμε να αναφερθούμε αναλυτικά, διότι δε μας το επιτρέπουν οι απολογισμοί που μας παρέδωσαν οι αρμόδιοι υπάλληλοι του δήμου, θα αναφερθούμε σε δυο βασικά σημεία που κατά τη γνώμη μας δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην οξυνόμενη δυσχερή κατάσταση που βρίσκεται ο δήμος μας και που εάν τους δοθεί η πρέπουσα σημασία θα μπορέσει ο δήμος να αλλάξει την εικόνα του και να βελτιώσει τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο την οικονομική του κατάσταση.

Το πρώτο σημείο που παραθέτουμε και προτείνουμε στον αναγνώστη να κοιτάξει με προσοχή αφορά τα έσοδα του δήμου από παροχή υπηρεσιών και αγαθών συγκριτικά ως προς τα έξοδα αυτών. Στο σημείο αυτό θα δει προσέχοντας τα νούμερα πως η ζημιά που προέρχεται από το κόστος των εξόδων εάν συγκριθεί με το τελικό έλλειμα του δήμου διαπιστώνουμε ότι το τελικό έλλειμα τις περισσότερες φορές εάν όχι όλες (και αυτό το αναφέρουμε με κάθε επιφύλαξη διότι δεν έχουμε άλλους απολογισμούς στη διάθεσή μας) είναι μικρότερο της διαφοράς των δυο στοιχείων των προηγούμενων.

Το δεύτερο σημείο αφορά τα έσοδα του δήμου από την κρατική επιχορήγηση και τους φόρους που παίρνει συγκριτικά με τα διοικητικά του έξοδα. Παρατηρώντας τα στοιχεία ο αναγνώστης μπορεί να καταλάβει τη κακή διαχείριση και προγραμματισμό των διοικητικών εξόδων του δήμου παρότι οι δυο κατηγορίες των εσόδων υπερβαίνουν των εξόδων. Αυτό το αναφέρομαι διότι ενώ τα διοικητικά έξοδα του δήμου είναι σταθερά και στους τρεις απολογισμούς μονίμως είναι μικρότερα της κρατικής επιχορήγησης. Από αυτό και μόνο καταλαβαίνουμε ότι ο προγραμματισμός και τα διοικητικά έξοδα του δήμου ενώ θα έπρεπε να είναι μικρότερα της κρατικής επιχορήγησης παρότι στην τελευταία παρατηρούνται διακυμάνσεις στο μικρό αυτό δείγμα που παραθέτουμε εντούτοις υπολείπεται των εξόδων ακόμη και στο μεγαλύτερο της σημείο.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Αριθμοδείκτες ρευστότητας:

$$\text{Αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας} = \frac{\text{Διαθέσιμα ενεργητικά}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας εκφράζει την ικανότητα μιας επιχείρησης (του Δήμου στην δικιά μας περίπτωση) για την εξόφληση βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της βάσης των μετρητών που διαθέτει. Δείχνει πόσες φορές τα διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία μιας επιχείρησης (του Δήμου) καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

$$2011 : \frac{650.394,02}{17.413.089,18} = 0,04$$

$$2012 : \frac{969.752,14}{16.496.058,03} = 0,06$$

$$2013 : \frac{3.787.321,55}{8.214.727,54} = 0,5$$

2011	2012	2013
0,04	0,06	0,5

$$\text{Αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας} = \frac{\text{Διαθέσιμα} + \text{απαιτήσεις}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία μετατρέπονται εύκολα και γρήγορα σε ρευστά.

$$2011: \frac{650.394,02 + 4.633.900,03}{17.413.089,18} = 0,30$$

$$2012: \frac{969.752,14 + 7.783.940,16}{16.496.058,03} = 0,53$$

$$2013: \frac{3.797.321,55 + 8.259.981,48}{8.214.727,54} = 1,46$$

2011	2012	2013
0,30	0,53	1,46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως είδαμε η ανάπτυξη και η εξέλιξη του Δήμου Σαλαμίνας έχει περιοριστεί μόνο στα αναπόφευκτα προγράμματα ή συνενώσεις ή αναπτυξιακή πορεία που καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο και μόνο. Η στρατηγική λοιπόν όσο αφορά στην ανάπτυξη της Σαλαμίνας την καθορίζει μόνο το Υπουργείο Εσωτερικών. Ενώ θα έπρεπε το Υπουργείο να δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές(όπως και κάνει)και ο Δήμος να μην περιορίζεται μόνο σε αυτές αλλά βάσει της γεωγραφικής θέσης της τοπικής ιδιομορφίας και του τοπικού πολιτισμού να δημιουργεί εκείνες τις συνθήκες ανάπτυξης που εκτός τις καλύψεις των δικών του αναγκών(υπηρεσίες προς τον δημότη)να προσφέρεται η ευκαιρία ανάπτυξης του τόπου σε συγκεκριμένους τομείς και από τον ιδιωτικό τομέα π.χ ένας Δήμος μπορεί να αναπτύξει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για να δίνονται άδειες για συγκεκριμένες επιχειρήσεις όπως τουρισμό και εστίαση ή να δημιουργήσει ΒΙΟ.ΠΑ ώστε να δημιουργηθούν στην περιοχή βιοτεχνίες –βιομηχανίες -εργοστάσια και αυτό να γίνεται μέσα από ένα οργανωμένο σχέδιο. Ένα μεμονωμένο έργο ανάπτυξης π.χ μια δημοτική παραλία, ένα δημοτικό καφέ δεν αποτελεί πάρα μόνο έναυσμα προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση για τον ιδιωτικό τομέα χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες συνθήκες.

Ο Δήμος της Σαλαμίνας κατά καιρούς είχε μεμονωμένα έργα αναπτύξεις π.χ δημοτικό καφενείο, δημοτικό αναψυκτήριο, δημοτικές πλαζ αλλά ποτέ δεν εντάχθηκαν αυτά σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης. Βλέποντας και παλαιότερα επιχειρησιακά προγράμματα, προϋπολογισμούς και τεχνικά προγράμματα, που δεν κρίναμε αναγκαίο να παραθέσουμε στην παρούσα εργασία και μιλώντας πάντα εκ του αποτελέσματος ο Δήμος Σαλαμίνας τα τελευταία 30 χρόνια την μόνο πρόοδο που έχει καταφέρει μπορούμε να την αντιληφθούμε μόνο στο γενικότερο πλαίσιο ανάπτυξης της χώρας. Δυστυχώς όπως προαναφέραμε στην παρούσα εργασία ενώ υπάρχουν από τους συνδυασμούς, που κατά καιρούς βρίσκονται στην πλειοψηφία, κάποιες μεμονωμένες ιδέες αναπτύξεις που καταγράφονται στο προεκλογικό τους πρόγραμμα δεν έχουν ενταχθεί ποτέ σε ένα γενικότερο πλαίσιο ανάπτυξης του Δήμου. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί εφαρμόστηκαν σαν ιδέες απλά είτε γιατί τις έπνιξε η διοικητική και οικονομική διαχείριση του Δήμου είτε τέλος γιατί ακόμα και να υπήρχε σε κάποιο προεκλογικό πρόγραμμα ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης δεν υπήρχε τεχνογνωσία για να μπορέσει αυτό το σχέδιο να επιτευχθεί.

Η Σαλαμίνα είναι έτσι αναγκασμένη να περιμένει την ιδιωτική πρωτοβουλία σε όλους σχεδόν τους τομείς από επέκταση σχεδίου η ίδρυση νέων οικισμών (αυθαίρετα) έως και εξωραϊσμό και ανάπτυξη περιοχών όπου γίνετε συνηθώς μέσα από τοπικούς συλλόγους αυτό βέβαια έχει ως

συνέπεια να μην υπάρχει ομοιογενής ανάπτυξη στον δήμο αλλά και τις περισσότερες φορές ο δήμος να έρχεται να καλύψει επικουρικά τις διάφορες ανάγκες της προσφερόμενης τοπικής ανάπτυξης που ούτε σε συνολικό σχέδιο είναι ενταγμένη αλλά ούτε και αποφασισμένη από το καθ' ύλην αρμόδιο όργανο που είναι ο ίδιος ο δήμος χωρίς μελέτες και τεχνική υποστήριξη αυτές οι είναι κινήσεις καταδικασμένες είτε να μένουν ανολοκλήρωτες κυρίως οικονομικών δυσκολιών (ένας σύλλογος όσο καλή θέληση και να έχει δεν έχει τους απαιτούμενους πόρους ούτε και την τεχνογνωσία) είτε αν ολοκληρώνονται να αφήνονται στην τύχη τους με αποτέλεσμα σε λίγα χρόνια να υπάρχει η ανάγκη άμεσης συντήρησης η ακόμα και αποκατάσταση στην προ του εξωραϊσμού θέση

Είναι γνωστό ότι στην Ελλάδα όχι μόνο αυτήν την χρονική στιγμή λόγω κρίσης αλλά και παλιότερα η τοπική ανάπτυξη αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες λόγω της γραφειοκρατίας ο Δήμος μπορεί αν θέλει να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες προς κάποιες κατευθύνσεις και να είναι ταυτοχρόνως αρωγός και σύμμαχος με αυτούς που θέλουν με συγκεκριμένους κανόνες τους οποίους θα έχει ορίσει ο Δήμος στα πλαίσια που του αναλογούν να επενδύσουν και να αναπτύξουν την Σαλαμίνα σε μεγάλο βαθμό είναι άξιο λόγου να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια αν και έχει αυξηθεί ο πληθυσμός του νησιού όχι μόνο δεν ήρθαν καινούργιες υπηρεσίες αλλά έφυγαν και οι είδη υπάρχουσες (Ι Κ Α Εφορεία) οικονομικών κυρίως αιτιών αυτό έχει συμβάλει αρνητικά σε ότι αφορά την ανάπτυξη

Είναι πρόδηλο λοιπόν ότι η ανάπτυξη του Δήμου Σαλαμίνας είναι περιορισμένη πάρα πολλά χρόνια στην αναγκαία και αυτό μόνο και μόνο γιατί είναι αναπόφευκτη οι πολιτικοί δυστυχώς δεν έχουν όραμα και θέληση για να αναπτύξουν τον τόπο ο Δήμος από την άλλη σαν οργανισμός δεν μπορεί να αναλάβει τέτοια ευθύνη διότι είναι οργανωμένος (και σωστά) να δίνει απαντήσεις και λύσης στα προβλήματα και όχι να τα θέτει όπως προαναφέραμε υπήρχαν κατά καιρούς προσπάθειες από Δημάρχους με μια σειρά έργων για ανάπτυξη αλλά ήταν προσωπικές ενέργειες που δεν εντάσσονταν σε κανένα γενικότερο σχέδιο για να υπάρξει συνέχεια από τους επόμενους έτσι φτάσαμε στο σήμερα όπου σε γενικότερο πλαίσιο είμαστε σε ύφεση και ο Δήμος ανοργάνωτος όπως ήταν πάντα συρρικνώνεται και υποβαθμίζεται.

Τέλος, θεωρούμε ότι η κατάσταση για τον Δήμο Σαλαμίνας είναι αναστρέψιμη αρκεί να γίνουν κάποιες διορθωτικές κινήσεις και να συγκροτηθεί επιτέλους ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης του Δήμου που όμως να έχει κύριο άξονα της ιδιωτικές επενδύσεις πιστεύουμε ότι λόγω της χαμηλής αναπτυξιακής πορείας του Δήμου τώρα είναι ευκαιρία για τους Έλληνες κυρίως επενδυτές ντόπιους και μη να επενδύσουν στην τοπική ανάπτυξη τόσο στην Σαλαμίνα όσο και σε όλους αυτούς τους Δήμους της Ελλάδας που είναι υπό ανάπτυξη και κρύβουν μεγάλες ευκαιρίες απαραίτητη βέβαια προϋπόθεση είναι και ο Δήμος Σαλαμίνας εν προκειμένω να αλλάξει τακτική και να κάνει στροφή προς τους ιδιώτες (αυτό είναι και το αίτημα της σημερινής εποχής) κλείνοντας

αυτή την εργασία και θέλοντας να είμαστε δίκαιοι και αντικειμενικοί θα πρέπει να τονίσουμε ότι στην Σαλαμίνα δεν γίνεται τίποτα διαφορετικό από ότι σε όλη την Ελλάδα και αυτό γιατί το πρόβλημα της τοπικής ανάπτυξης είναι γενικό και έτσι πρέπει να αντιμετωπιστεί πάντα ακούγοντας της τοπικές προτάσεις όπου αυτές υπάρχουν αλλά και με γνώμονα την ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και με ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας με τον τρόπο αυτό ο δήμος θα απ' εμπλακεί από ένα μεγάλο μέρος ευθύνης στην διαχείριση πολλών θεμάτων στα οποία σήμερα ασκεί διοίκηση ανεπιτυχώς και να ασχοληθεί περισσότερο με την παραγωγή τοπικών πολιτικών προς όφελος της τοπικής κοινωνίας αλλά και με τον πολιτισμό πράγματα που τώρα αν και σημαντικά έρχονται σε δεύτερη μοίρα λόγο κυρίως των δυσκολιών στην διοίκηση και διαχείριση του Δήμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Από την ιστοσελίδα ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ <https://el.wikipedia.org/wiki/Σαλαμίνα>
2. Από το Δήμο Σαλαμίνας «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ 2011-2014»
3. Δημήτριος Χ. Γκίγκας (2002) Η Ανάλυση και η Χρήση των Λογιστικών καταστάσεων. Εκδόσεις Χ. Μπέλου, Αθήνα.
4. TAXnews, Οικονομικές καταστάσεις – Αριθμοδείκτες Διαθέσιμο στο www.taxnews.info

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. Πεδία Πίνακα

Η οριστικοποίηση των δράσεων, περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά στοιχεία για κάθε δράση (ανά άξονα, μέτρο και στόχο):

- κωδικός αριθμός και τίτλος δράσης
- κατηγορία δράσης
- προτεραιότητα της δράσης
- χωροθέτηση της δράσης (σύνολο του Δήμου, δημοτική ή τοπική κοινότητα, οικισμός, κλπ.)
- χαρακτηρισμός της δράσης ως συνεχιζόμενη ή νέα
- χαρακτηρισμός της δράσης ως λειτουργία, ενέργεια, επένδυση/έργο
- αρμόδια υπηρεσία
- υπηρεσία υλοποίησης της δράσης
- εμπλεκόμενες υπηρεσίες
- χρονοδιάγραμμα ανά έτος
- προϋπολογισμό και κατανομή εσόδων (κατ' έτος και στο σύνολο)
- πηγή χρηματοδότησης
- συμπληρωματικότητα ή συνέργια με άλλη δράση
- εκτιμώμενες εκροές

Στο πεδίο **Αρμόδια Υπηρεσία** περιγράφεται η υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση του στόχου.

Στο πεδίο **Υπεύθυνοι υλοποίησης των δράσεων** περιγράφονται οι υπηρεσίες του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του που θα επιβλέψουν την υλοποίηση.

Στο πεδίο **Προϋπολογισμός** της δράσης περιγράφεται ο συνολικός προϋπολογισμός της.

Στο πεδίο **Εκροές** περιγράφονται τα προϊόντα που παράγονται από μια δράση των υπηρεσιών και των οργάνων διοίκησης του Δήμου, σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Εκροές μπορεί επίσης να είναι προϊόντα υλικής ή παροχή άυλων υπηρεσιών σε πολίτες ή λήψη αποφάσεων και παραγωγή ρυθμίσεων.

Οι δράσεις ιεραρχούνται και διακρίνονται ανάλογα με την προτεραιότητα τους. Οι βαθμίδες προτεραιότητας που προτείνονται είναι Α, Β και Γ:

Α προτεραιότητα: Δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν άμεσα/βραχυπρόθεσμα, απαντούν σε άμεσες ανάγκες πολιτών, ανάγκες της περιοχής, ή του ίδιου του Δήμου και των Νομικών του Προσώπων ως Οργανισμών, και για τις οποίες έχουν διασφαλιστεί οι απαραίτητοι πόροι (χρηματοδότηση, ανθρώπινοι πόροι, υποδομή, εξοπλισμός, κλπ.)

Β προτεραιότητα: Δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν μεσοπρόθεσμα ή προϋποθέτουν συνέργιες ή απαντούν σε λιγότερο άμεσες ανάγκες

πολιτών, ή ανάγκες της περιοχής, ή του ίδιου του Δήμου και των Νομικών του Προσώπων ως Οργανισμών, ή για τις οποίες δεν έχουν διασφαλιστεί συνολικά οι απαραίτητοι πόροι (χρηματοδότηση, ανθρώπινοι πόροι, υποδομή, εξοπλισμός, κλπ.)

Γ προτεραιότητα: Δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν μακροπρόθεσμα, προϋποθέτουν την επίτευξη άλλων δράσεων που προηγούνται στην υλοποίηση και για τις οποίες έχουν μερικά διασφαλιστεί οι απαραίτητοι πόροι (χρηματοδότηση, ανθρώπινοι πόροι, υποδομή, εξοπλισμός, κλπ.)

Σημειώνεται ότι οι πάγιες/υφιστάμενες λειτουργίες της υπηρεσίας δεν αποτυπώνονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο.

II. Κατηγορίες Δράσεων

Αν η δράση αναλύεται σε ενέργειες, στο έντυπο περιλαμβάνονται και οι ενέργειες.

Στο πεδίο Κατηγορία Δράσης περιγράφεται ο χαρακτηρισμός της δράσης ως προς:

1. Νέες συνεχείς λειτουργίες των Υπηρεσιών και Νομικών προσώπων του Δήμου
2. Νέα έργα τεχνικών, οικονομικών και κοινωνικών υποδομών
3. Συνεχιζόμενα έργα τεχνικών, οικονομικών και κοινωνικών υποδομών
4. Μελέτες – Έρευνες
5. Δράσεις κατάρτισης / ενημέρωσης
6. Προσλήψεις προσωπικού
7. Δράσεις βελτίωσης της οργάνωσης / διοίκησης
8. Προμήθειες Η/Μ εξοπλισμού και οχημάτων
9. Δράσεις μηχανοργάνωσης / αξιοποίησης ΤΠΕ
10. Δράσεις απόκτησης γης
11. Κατασκευή ή επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων
12. Δράσεις δημοσιότητας / πληροφόρησης / ευαισθητοποίησης
13. Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς
14. Κανονιστικές ρυθμίσεις
15. Δράσεις βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης
16. Δράσεις διαδημοτικής και υπερτοπικής σημασίας που πρέπει να υλοποιηθούν από άλλους φορείς

III. Πηγές Χρηματοδότησης

Στο πεδίο Πηγές χρηματοδότησης περιγράφονται:

1. οι εθνικοί και κοινοτικοί πόροι,
2. δημοτικοί πόροι,
3. κρατικές επιχορηγήσεις ή/και επιχορηγήσεις άλλων φορέων

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017